

—Ik blijf
hier—

Verhalen uit een
veranderende wijk

Beijum

—Ik blijf
hier—

De wijk waarin je
woont is belangrijk.
Het is de plek waar
je thuis bent, waar je
ruimte vindt, waar
je opgroeit of waar
je ouder wordt.
Iedereen beleeft die
omgeving anders,
je wijk doet altijd iets
met je. Soms heb
je dat niet eens door.

Vier Groningse wijken worden de komende jaren vernieuwd. Beijum, De Hoogte/Indische Buurt, Selwerd en De Wijert worden mooier, fijner en gezonder. Die wijkvernieuwing is een langdurig proces. Het gaat over mensen, maar ook over woningen, over verkeer, over groen en over de openbare ruimte. Als bewoner krijg je er vast regelmatig iets van mee.

Terwijl deze wijken een impuls krijgen, is het goed eens stil te staan bij wat ze nú zijn. Wie wonen er? Wat speelt er? En wat maakt elke wijk tot de plek die ze is? In opdracht van de gemeente Groningen gaan wij, kunstenaar Sijas de Groot en fotograaf David Vroom, een jaar lang op zoek naar het verhaal van elke wijk. We lopen rond, verdwalen, bellen aan, spreken af, komen tegen, halen op en nemen mee. In februari, maart en april 2021 deden we dat in Beijum. In deze krant lees en zie je dingen die je misschien wel wist, maar proberen we je ook op een andere manier naar je eigen wijk te laten kijken. Want vaak zit het bijzondere in het alledaagse.

We hopen dat je er met plezier doorheen bladert.

— Kaarsrechte weg naar de kronkeligste wijk

Het is donderdagochtend 4 februari 2021, kwart over acht. Een bleek zonnetje kan niet tegen de winterkou op. Gelukkig hebben we handschoenen aangetrokken. We staan aan het eind van de Korreweg voor de slagbomen van de Gerrit Krolbrug en zien een groot vrachtschip voorbijglijden door het Van Starkenborghkanaal. Toen in de jaren 30 het kanaal werd gegraven, hield de stad hier op.

In 1978 werd de brug het symbolische startpunt van de route naar Beijum, toen de nieuwste wijk van Groningen. Die liep via het Heerdenpad, de eerste jaren niet meer dan een boerenpaadje waar je elkaar amper kon passeren. Vrouwen die er in het donker overheen moesten, fietsten extra breed om van de achterkant op een man te lijken.

De kaarsrechte lijn van drie kilometer over de Korreweg en het Heerdenpad is ruim veertig jaar later een van de drukste fietsroutes van Europa. Hier begint onze zoektocht naar het verhaal van Beijum.

De slagbomen gaan open. Begeleid door tientallen andere fietsers en mensen op scooters laten we de Korrewegwijk achter ons en rijden we oostwaarts. Onze bestemming is het Heerdenhoes, een van de nieuwste gebouwen in Beijum-Oost.

Aan onze linkerkant zien we De Hunze. De wijk werd in de jaren 90 tussen Beijum en de stad gebouwd. Hij oogt rechttoe-rechtaan, aangeharkt, geordend. Rechts liep vroeger het gelijknamige riviertje, je ziet er nog een restant van. Over het viaduct passeren we de Oostelijke Ringweg en rijden we Beijum binnen.

De westelijke entree van de wijk is bijzonder. Het fietspad maakt hier een knik, en dat is geen toeval. Een groepje statige oude bomen kon op deze manier blijven staan. Het landschap was in Beijum het uitgangspunt, het was bepalend voor de manier waarop de wijk werd ontworpen. Dat was nieuw. In de wijken die de decennia daarvoor gebouwd werden, zoals De Wijert, Paddepoel, Selwerd en Vinkhuizen, begon het ontwerp met een laag zand en een schoon vlak: tabula rasa. Beijum heeft een totaal ander karakter dan deze naoorlogse wijken. De structuur van de wijk was een directe reactie op hun opzet. Geen lange, rechte lijnen en woningen in zichzelf repeterende rijtjes, maar een onoverzichtelijke, kronkelige structuur van woonerven. Daarbinnen is de opzet speels: voorkanten, achterkanten en bergingen wisselen elkaar af. Beijum is, net als Lewenborg, een bloemkoolwijk.

— Saamhorigheid in een tijd van eenzaamheid

Het is winderig, de zon is nog altijd niet doorgebroken. Op het plein bij winkelcentrum Beijum-Oost staat een rij bezorgscooters voor pizzeria en cafetaria Luigi te wachten op de drukte die nog komt. Elke dag begint het aantal scooters rond een uur of vier toe te nemen, om gedurende de avond een hoogtepunt te bereiken. Er staat een speeltoestel in de vorm van een rood treintje dat zijn beste tijd allang gehad heeft. Kinderen hebben met stoepkrijt op het lege plein getekend. In een betonnen zitje staat 'De ander ben je zelf' gegraveerd. In lage perkjes staan planten en bloemen te verlangen naar het begin van de lente. Een eenzame witte berk staat midden op het braakliggende terrein waar ooit zorgcentrum Innersdijk stond, als een vredesduif in het niets. In een grote plas staat een hek, een visueel gedicht, zegt David. In de verte klinkt de roep van een groene specht.

We zien een man in de weer met gereedschap bij het Chinees-Indisch restaurant. 'Ik ben geen Chinees hoor', zegt hij met een grijns. Hij vertelt van Luigi te zijn. Zijn bedrijf krijgt er een stuk van het naastgelegen pand bij. Tijdens de pandemie gaan de zaken kennelijk beter dan ooit.

Een schoolklasje steekt diagonaal het plein over, de juf voorop. Achter de ramen van het Heerdenhoes zien we opgestapelde stoelen staan. We parkeren onze fietsen, gaan naar binnen, noteren onze naam op een lijst en ontsmetten onze handen. Links staan de nu lege tafeltjes van buurtrestaurant Beijum Kookt!, rechts zit de keuken. Vanuit dit gebouw werkt ook het WIJ-team, dat wijkbewoners helpt om grip op hun leven te krijgen en te houden. Normaal gesproken is dit een plek waar iedereen altijd naar binnen kan lopen, tijdens de pandemie kan het alleen met een afspraak. Tussen de middag wordt hier lunch gemaakt, die je aan het raam tegen een kleine betaling kunt afhalen. Het gebeurt allemaal met vrijwilligers en mensen met een participatiebaan. We hebben hier vandaag afgesproken met Ruud van Erp, die Beijum van binnen en van buiten kent. In ons enthousiasme zijn we veel te vroeg gearriveerd. Om de tijd te doden nemen we een kijkje in de keuken van het buurtrestaurant.

Het geluid van een mixer maakt vrijwilliger Luuk amper verstaanbaar. 'We maken een compleet menu', legt hij uit. 'Alles wordt vers gekookt. En het kost 5 euro.' Elke donderdagavond gaan hier zo'n dertig maaltijden de deur uit. 'De menulijst maken we een maand van tevoren klaar', vertelt collega Ruby. 'We kiezen wat ons zelf lekker lijkt.' In een bloemkoolwijk zou daar toch op z'n minst af en toe een ouderwetse bloemkoolmaaltijd tussen moeten zitten, zou je zeggen. Maar dat blijkt ingewikkelder te liggen.

'Hier wonen zoveel verschillende mensen, iedereen leert van elkaars cultuur eten', legt Ruby uit. 'Maar je hoeft geen Hollandse pot te maken, daar komt niemand op af.'

Dankzij een subsidie kan het buurtrestaurant een groot aantal warme maaltijden gratis uitdelen in de wijk, aan oudere mensen of alleenstaanden. Vandaag is het snert. 'Veel mensen vereenzamen op het moment', zegt Luuk. 'Dan kan het heel fijn zijn om even iemand aan de deur te hebben.'

In de keuken snijdt Janet stukjes worst. Never Lose Hope staat op haar arm. Ze woont al 38 jaar in Beijum. Waar de tatoeage voor staat wil ze liever niet vertellen, het is nog te vers. Haar andere tatoeages staan voor haar kinderen. Ook Dirkje woont in Beijum. Ze kent het imago van de wijk, maar heeft zelf nog nooit iets vervelends meegemaakt. 'Je had hier op het plein vroeger wel groepjes jongeren. Ik liep er altijd gewoon tussendoor.'

Natasja roert met een houten lepel in een grote pan. Ze vertrok uit de wijk, maar miste haar oude straat. Eenmaal terugverhuisd ontdekte ze dat het niet meer de straat was die ze ooit achterliet. De sfeer was veranderd. 'Op een gegeven moment dacht ik: wat doe ik hier eigenlijk? Toen ben ik weer vertrokken. Ik zou willen dat de tijd soms even stilstond.'

In de keuken wordt onophoudelijk gepraat, het is er gezellig. Ruby wijst twee collega's op de regels: 'Jongens, anderhalve meter.' Er wordt niet gemopperd. 'In de wijk is dit the place to be', zegt ze. Twee bezorgers brengen de restanten van de rondgebrachte maaltijden terug de keuken in. Het wordt ingevroren voor een andere keer. Het team is inmiddels bezig met de kerriesoep voor morgen. 'Zo blijft het doorgaan', zegt Ruby. Ze haalt haar schouders op. 'We doen ons best.'

— Verknocht aan Beijum

Terwijl we een grote kom snert zitten te eten komt Ruud van Erp binnenlopen. Hij was tot drie jaar geleden als gebiedsmanager bezig bewoners te betrekken bij alles wat er in de wijk gebeurde. En hoewel hij nu met pensioen is, blijft hij op de achtergrond betrokken. Ruud was een van de allereerste bewoners en zag Beijum uitgroeien van een groepje huizen op de klei tot een volwassen woonwijk. Die ontwikkeling verliep overigens niet zoals gepland. Nadat in 1978 de Nederlandse huizenmarkt instortte, daalden de woningprijzen. Niet te verkopen woningen werden door corporaties omgezet naar huurwoningen. 'Iedereen die geen woning kon krijgen werd naar Beijum gestuurd', zegt Ruud. 'Hier was ruimte. Er stonden huizen die in hun type relatief goedkoop waren, en die gewoon weg moesten. Zo zijn hele heerden voor dump Prijzen verkocht.'

De economische crisis leverde in Beijum een toestroom aan mensen in een financieel zwakke positie op. Verhalen over krakers, junks en dealers zorgden er al snel voor de wijk een beroerd imago kreeg. 'En het was een tijd ook niet al te best', erkent Ruud. Hij vertelt over een periode van onrust in Beijum-Oost, op allerlei vlakken. Nog altijd heeft vooral dit gedeelte van de wijk een slechte naam. Onterecht, vindt Ruud, een tweedeling in de wijk is er helemaal niet. Die bestaat alleen als je naar de postcode kijkt. 'Ik ken stukjes Beijum-Oost die in West liggen. En in Oost staan huizen waar je direct wilt gaan wonen.'

Om de paar minuten gaat de bel van het Heerdenhoes. Mensen weten deze plek te vinden. Ruud was nauw betrokken bij het begin van de sociale wijkvernieuwing in Beijum, die begon rond 2003. 'Hier was van alles aan de hand. Er waren mensen die niet wisten waar ze heen moesten, mensen zonder geld.' De problematiek concentreerde zich in deze wijk, daar moest wat aan gedaan worden.

Om het leven van mensen positief te veranderen is het belangrijk dat ingrepen niet van bovenaf plaatsvinden, maar samen met mensen, vindt Ruud. Bij elke ingreep moet je vooraf met bewoners praten, is zijn overtuiging. Bij ze op de koffie gaan en uitleggen wat er precies gaat gebeuren. Het mede door hem geïnitieerde nieuwe Heerdenhoes is een voorbeeld van een project dat op die manier tot stand kwam. 'Ik heb er drie jaar voor gestreden', vertelt Ruud. 'Niet in m'n eentje natuurlijk, begrijp me goed. Maar uiteindelijk is het gelukt, het is een geweldig succes.'

We kijken uit het raam naar het winkelcentrum, een pijnpunt in de wijk. Er wordt gestudeerd op een nieuwe invulling, want een doorslaand succes is het niet. Daarbij hangt het gebruik van het plein nauw samen met de programmering, oftewel de winkels, restaurants, bedrijven en woningen eromheen. Verschillende winkeltjes probeerden het al in Oost, maar overleefden het niet.

De slager en de kapper verkasten bij gebrek aan klandizie naar het winkelcentrum in Beijum-West. Het plein oogt nu wat kil en leeg, maar toch zit er potentie in de plek. Vooral bij mooi weer is dat te zien. 'Op dit moment is het eigenlijk van alles niks', concludeert Ruud. 'Maar in de zomer is het hier hartstikke vol. Dan staan er allemaal lovende berichten in de wijkkrant over hoe gezellig het is.' Op het plein zien we kinderen spelen. Jaren geleden reed de bus nog dwars door het winkelcentrum. 'We hebben ons best gedaan hier een verkeersvrije plek van te maken, een speelplek', legt Ruud uit. 'En je ziet het, er zijn hier altijd kinderen. Wat is nou mooier?'

— Speelse wijk

We trekken onze jassen aan, verlaten het Heerdenhoes en gaan op pad. Ruud wordt direct aangesproken door een man die hem kent. Het is Bob Boeijen, hij heeft de eerste basisbaan van Beijum. Tegen een minimumloon werkt hij 36 uur per week. Bob was jarenlang mantelzorger, daarna had hij moeite weer een baan te krijgen. 'Ik doe allerlei activiteiten die hier anders niet zouden plaatsvinden', legt hij uit. 'Ik ben erg blij met deze baan.' Dankzij de basisbaan kan hij voor zijn vriendin blijven zorgen. 'Ik doe veel in de avonden en weekends. Mijn uren kan ik zelf heel aardig verdelen over de week.'

Bob hield zich de afgelopen jaren ook bezig met de wijkvernieuwing, vooral op het gebied van duurzaamheid en energie. 'Dat is complex, veel mensen zijn huiverig. Als ze nu investeren, horen ze volgend jaar dat ze het anders hadden moeten doen.' Omdat in Beijum elke heerd zijn eigen architectuur heeft – van houten chalets tot betonnen bunkers – is er op het gebied van duurzaamheid geen universele oplossing voor de wijk. Daar komt bij dat elke bewoner verschillende ideeën, inkomsten en belangen heeft. Bob woont zelf in de Wibenaheerd, waar recent de woningen zijn geïsoleerd. Bij andere heerden moet de aansluiting op de Groene Long beter. Veel woningen staan met hun achterkant naar de openbare ruimte, waar schuurtjes en groen het uitzicht, maar ook de sociale controle belemmeren. 'Bij de bouw van de wijk beseften men niet hoe groen de Groene Long veertig jaar later zou zijn', zegt Bob. 'Mensen die er nu wonen, durven hun kinderen niet zomaar in het bos te laten spelen omdat ze geen zicht op ze hebben. Dat is een heel simpele kwestie, maar het moet wel opgelost worden.'

Per heerd bekijkt de gemeente samen met het WIJ-team, maar vooral ook samen met bewoners welke dingen beter of anders kunnen. Op de ene plek gaat het om parkeerplaatsen of verkeersstromen, op de andere om een ontmoetingsplek of een speeltuin. Vaak bedenken bewoners door met elkaar in gesprek te gaan de beste oplossingen en leren ze elkaar tijdens dat proces beter kennen – precies zoals het in een bloemkoolwijk bedoeld is. Niet elke Beijumer krijgt elke verandering mee: door de structuur van de wijk zijn aanpassingen vaak alleen zichtbaar voor de bewoners van het woonerf waar iets gebeurt. Daardoor lijkt 'wijkvernieuwing' soms een wat vage, algemene term. Pas als je inzoomt, zie je goed hoe de wijk stukje bij beetje verandert.

We lopen met Ruud het winkelplein af, langs Café Biljart Beijum. Zoals elke kroeg is het nu gesloten. Ernaast zit een kringloopwinkel, een stukje verderop kinderopvang Hamertje Tik. Ruud merkt dat er steeds meer kinderen in de wijk zijn, een positieve ontwikkeling.

Oorverdovend gebrul. Een motor scheurt langs over de Amkemaheerd. Langs de weg staat een witte MINI met het logo van basketbalclub Donar erop. Een flink aantal spelers woont in Beijum, de club heeft er verschillende appartementen. Buurtbewoners kijken niet meer raar op als ze in de supermarkt ineens achter een boomlange Amerikaan met schoenmaat 50 staan. Op een pleintje naast de sporthal is een groepje kinderen met een begeleider aan het basketballen. Elke woensdagmiddag kan de jeugd hier terecht voor een sportles. Ruuds ogen beginnen te glimmen. 'Moet je kijken. Dit is toch fantastisch? Hier gaat mijn hart sneller van kloppen. Het is mooi dat dit soort dingen georganiseerd wordt voor kinderen. Dan denk ik: ja, het werkt!'

Beijum is zo Nederlands als maar kan. Een groot deel van de wijk is geregeld, afgebakend, vastgelegd. Fietspaden, wegen en woonerven hebben elk hun eigen plek en rol. Maar hoe zit het met de openbare ruimte en met de groene stukken? Wat zijn daar de regels? Mensen krijgen de vrijheid en de ruimte om zichzelf een stukje toe te eigenen, zo lijkt het. Het is niet de bedoeling, maar de gemeente knijpt een oogje toe. 'Aanvankelijk kon het prima', zegt Ruud. 'Maar hier en daar is het uit de klauwen gelopen. Na verloop van tijd wordt het als gemeente steeds lastiger die ruimte terug te nemen.' Zelf is hij niet zo van de regels. 'Als iedereen ermee kan leven, doe het alsjeblieft. Het is een kwestie van maatwerk, je moet kijken welke ruimte er is.' Het groen is in Beijum inmiddels overal volwassen geworden. Er staan veel populieren, zogenaamde snelgroeiers, die hun tijd erop hebben zitten en gerooid worden. Daar komt nieuw groen voor terug, met meer diversiteit en daardoor minder gevoelig voor ziektes. Doordat heggen en struiken jarenlang doorgroeiden, is publieke ruimte in de wijk hier en daar afgesloten van privéruimte. Op andere plekken liggen rommelige achtertuinen juist te veel in het zicht. 'Daar zijn geen regels voor', legt Ruud uit.

Een eenzame wipkip staat op een grasveldje naast een glijbaan. Het uitgangspunt was dat elk kind binnen honderd meter een speelplekje zou moeten vinden, en binnen tweehonderd meter een voetbalveldje. 'Het was de bedoeling dat de kindjes naar die speelplekken gingen en dat de ouders meegingen', legt Ruud uit. 'Die konden elkaar daar ontmoeten, dat was het idee. En zeker in het begin werkte dat ook.' Terwijl we rustig doorlopen kost het ons voor de zoveelste keer moeite ons te oriënteren. Ruud verdwaalt niet meer, zegt hij. 'Als je met de auto Beijum door gaat, merk je aan de ondergrond waar je bent. Zo gauw het gaat trillen zit je niet meer op asfalt, dan zit je in een heerd.' Voor Ruud is het verdwalen een positief verschijnsel. 'Hoe langer je in Beijum blijft, hoe beter', zegt hij met een komische ondertoon, maar toch bloedserius.

Op een veldje naast buurtcentrum het Trefpunt zijn zes jongens van een jaar of 15 aan het basketballen. Twee meisjes kijken toe. Binnenkort komt hier op verzoek van buurtbewoners een buitensportplek met allerlei fitnessstoestellen, daar is al jaren veel behoefte aan. Als we vertellen wat we doen en ze doorhebben dat David fotograaf is, beginnen de jongens te giechelen. 'Deze basket is negen van de tien keer bezet', vertelt Damian, een jongen met zwarte krulletjes en een vriendelijke blik. David zet vier basketballers neer voor een foto, de twee stoerste van het stel willen niet. Ze proberen hun gezicht in de plooi te houden. 'Komt dit op internet?' vraagt een van hen. Twee anderen proesten het uit. Ruud kijkt geamuseerd toe. De jongens gaan verder met basketballen, voor je het weet is het veldje ingenomen. Wij lopen door, de Groene Long in. 'Dit is toch een fantastisch stukje!' Ruud wordt er na al die jaren nog steeds oprecht enthousiast van. 'Beijum is een prachtige wijk. En het wordt nog veel mooier. De Groene Long is geweldig, net als het Beijumerbos. Daar kom je allerlei dieren tegen. Dat is toch schitterend, en dat is hier gewoon je áchtertuintje.'

Plotseling zien we een grote crossbaan. Opnieuw lichten Ruuds ogen op. Hij was jaren geleden betrokken bij het ontstaan van de baan. Dat hing samen met de overlast die jongeren in winkelcentrum Beijum-West veroorzaakten. Als remedie werd de baan aangelegd, met het idee dat de jeugd hem zelf ging onderhouden. 'We hadden kleine fietsjes aangeschaft voor de basisschoolkinderen. Dat was prachtig.' Voor de baan aangelegd werd, zaten Ruud en zijn collega's een aantal avonden met omwonenden in het Trefpunt. 'We wilden zeker weten dat zij het goed vonden. Op een bepaald moment lieten ze weten last te hebben van rommel die achtergelaten werd. Maar het plezier dat er gemaakt werd, zagen ze dan weer niet.' Bij de BMX-baan staan een paar zeecontainers. Een ervan is open. 'Daar kunnen ze gewoon in om te chillen', zegt Ruud. 'Daar gebeuren dingen die...' Hij glimlacht. 'Maar dat moet kunnen. Dat zit hier, is echt uniek. En de aanleiding is heel bijzonder. Als je de jeugd hun eigen plek geeft, gaan ze er ook voor zorgen.' Er komen een paar jongens en een meisje met BMX-fietsen aan. Ze halen een bruine papieren zak uit hun tas en kijken teleurgesteld als de frikandelbroodjes afgekoeld blijken te zijn. Straattaal en ABN gaan, net als bij de basketballers, door elkaar heen. Iemand laat een boer. Wielnaven ratelen. Ze lachen. Het gefluit van vogels klinkt hier oorverdovend en onafgebroken. De jongens wonen niet meer in Beijum, maar komen hier nog steeds vaak. Soms zijn ze met z'n tienen, soms met veel meer. 'Het eerste rondje dat ik hier reed, brak ik mijn pols', zegt een jongen. 'Toen kon ik niks meer.' Een van de anderen brak zijn been op drie plekken en weer een ander ging knock-out nadat hij tegen een boom knalde. Ruud begint te lachen.

Je kunt geen honderd meter door Beijum lopen zonder kinderen tegen te komen. Kleine, grote, rustige en luidruchtige. Alleen, maar vooral in groepjes. Verderop in de Groene Long stuiten we op een paar kinderen van een jaar of acht. We vragen of ze misschien ergens een mooie hut weten te staan. Een meisje vertelt er eentje gemaakt te hebben, we lopen er samen heen. Het bouwwerk is iets minder spectaculair dan we hoopten.

'Het is niet echt een hut, hè?', zegt Sijas tegen David.

'Het is wél echt een hut', vindt het meisje.

We geven haar een aai over haar bol en lopen verder, op zoek naar een nog echtere hut.

Uit een paadje komt een ander groepje kinderen.

'Waar is de bellenblaas?', vraagt een van hen aan moeder Marianna, die mee is.

'Had jij bellenblaas mee dan?', vraagt Marianna.

'Nee hè?' Ze strekt instinctief haar arm uit richting een jongetje. 'Daar ligt hondenpoep, midden op het pad, alsjeblieft...' Eigenlijk was ze niet van plan om deze middag op alle kinderen te passen, maar het liep zo. 'Waarvoor is die microfoon?', vraagt haar zoontje Logan (6) nieuwsgierig, terwijl hij met zijn handjes naar Sijas' audiorecorder grijpt. Ook hij vindt Beijum een leuke plek om te wonen. 'Omdat er meer mensen zijn die vriendelijk zijn dan mensen die niet vriendelijk zijn.'

Op welke manier draagt je leefomgeving bij aan hoe je volwassen wordt? En hoe beïnvloedt de plek waar je opgroeit de persoon die je bent? In elke periode van je leven beleef je je omgeving anders. Op sommige plekken kom je op jonge leeftijd veel en later nooit meer. En andersom. Welke beelden blijven je bij als je er later op terugkijkt? In Beijum heeft, zoals op elke plek, elk stukje ruimte haar eigen herinneringen.

— Terug in Beijum

Jeroen woonde van zijn vierde tot zijn achttiende in Beijum. Niet lang geleden keerde hij met zijn vriendin en haar zoontje terug, na jaren weggeweest te zijn. Hij laat ons binnen in het huis aan de Scheltemaheerd, in het uiterste noordpuntje van de wijk. Dean, bijna 6, is een filmpje aan het kijken. Over een paar maanden wordt Jeroen zelf ook vader.

Het uitzicht vanuit de woning is verbluffend. In de verte ligt Zuidwolde, verder zie je niets dan groen.

'Zonder dit uitzicht hadden we dit huis niet gekocht', vertelt Jeroen. 'Waar vind je dit nou? Ik vind het echt heerlijk hier.'

We vragen Dean wat hij ziet als hij naar buiten kijkt.

'Hertjes en konijnen', antwoordt het jochie. 'Soms wel negen.' Hij kijkt naar buiten. 'Vogels!', roept hij verrukt.

'Ik denk merels.' Het zijn ganzen, maar wat geeft het.

De vrijheid die dit uitzicht biedt is precies de vrijheid die je als kind in Beijum hebt.

De omgeving waarin je opgroeit is belangrijk voor wie je wordt. Jeroen heeft een berg met leuke jeugdherinneringen aan Beijum. 'Daarom wist ik dat we hier naar een huis moesten kijken. Je kunt hier lekker banjeren. Over slootjes springen, hutten bouwen. Vroeger kwam ik met blauwe tenen thuis als we over het ijs van het Boterdiep een eind richting Bedum waren gelopen.'

Dean tikt Jeroen op zijn been. 'Het is vandaag toch scheetjesdag?'

Jeroen knikt. 'Dat betekent dat we in de woonkamer scheten mogen laten', legt hij uit. 'Want mama is weg. Normaal moet het op de gang.'

Met een voldane grijns laat Dean een scheet.

Jeroen woonde een paar jaar in Amsterdam. 'Gewoon om te weten hoe het was om ergens anders te wonen. Je moet een beetje uitvogelen wat je wilt en waar je aardt.' Uiteindelijk keerde hij terug in Groningen, terug in de wijk waar hij al heel lang weg was. 'Dat had ik nooit gedacht. Nooit. Maar ik merkte dat ik Groningen miste. Als ik hier was, vond ik het vervelend om weer terug te moeten naar Amsterdam. Ik ben onlosmakelijk verbonden met alles hier. Met de bomen, met de straten. Die zijn samen met mij opgegroeid. Ik merkte dat ik terug wilde, dat ik niet meer nodig had dan Groningen.'

— Groene ruimte vol jeugdherinneringen

Floris woonde zijn hele jeugd aan de Bottemaheerd. Inmiddels is hij al een tijd weg uit Beijum. Zijn vader Arnold woont nog altijd in het huis waar Floris zijn puberteit doorbracht. Sijas kwam er vroeger vaak, Floris is een jeugdvriend.

'Beijum is hartstikke groot', zegt Floris, terwijl we uitkijken over een leeg voetbalveld. 'En Beijum-West is een beetje het Wassenaar van de wijk.' Hij lacht. 'Ik merkte vroeger al het verschil. Voorin de wijk kon ik gewoon m'n fiets voor de Albert Heijn zetten, maar als ik hem achterin de wijk voor de videotheek zette, was-ie zo weg.'

Als kind speelde Floris altijd in het groene gebied naast de Oostelijke Ringweg. 'Je kon overal naartoe, ik had hier vrijheid. Ik weet nog wel dat hier ergens een pijp was. Mijn broer had me wijsgemaakt dat als ik m'n hand daar heel ver in stak, ik in een diamantwereld kwam.' Hij lacht hard. Ook toen hij ouder werd, was de groene ruimte een toevluchtsoord. 'We zaten hier vaak te blowen op een bankje. Veel te vaak eigenlijk, maar het was prachtig. Het valt me op dat de bankjes waar wij zaten nu allemaal zijn weggehaald.'

We besluiten richting het huis van Arnold te lopen. Als we langs een grasveld komen, begint Floris te lachen. 'Dit was vroeger een paardenveldje', vertelt hij. 'Er stond een schuur met allerlei paardenspullen, daar heb ik nog een keer een zweep uit gejat. Ik wachtte tot er een brommer aankwam en sloeg toen vlak voor diegene op het fietspad. Precies voor het wiel, *klats!* Die kerel stapte af, greep me bij m'n keel en drukte me zo tegen de muur. Hij was laaiend. Het was maar goed dat de buurvrouw naar buiten kwam.'

Op de achtergrond suist verkeer voorbij. Vroeger kon je vanuit de groene rand onder het viaduct door de snelweg op. Als jochie van vijf besloot Floris een keer met een vriendje over de ringweg naar De Hunze te fietsen. 'Gelukkig zag een vriendin van m'n moeder ons, ik weet nog dat ze me bij m'n nekvel pakte en in de auto zette.' Tussen het viaduct en de groene ruimte staat tegenwoordig een groot hek.

Voor ons gevoel ben je binnen de heerden heel zichtbaar, de sociale controle is er groot. Maar in de gebieden erbuiten ben je beschut en kun je eigenlijk doen wat je wilt. Floris knikt. 'Wij kampeerden hier vroeger met vrienden een keer een heel weekend op een veldje. We hadden er zelfs een stroomdraadje naartoe getrokken. Chips eten, cd'tjes luisteren.' Floris wijst naar een hoogspanningstoren.

'Daar klommen we vroeger in. Ik had hoogtevrees, mijn broer klom hoger, helemaal naar boven. Gestoord natuurlijk, als je er nu op terugkijkt.' Het is een mooi voorbeeld van hoe bijna alles in Beijum voor een kind speelruimte is.

Er fietst een man langs, hij heeft een enorme kattenkrabpaal in zijn handen, veel te groot om op de fiets te vervoeren. Hij lacht als hij ons ziet kijken. We lachen terug. Even later komen we aan bij het huis van Arnold in de Bottemaheerd. 'Mijn vader is een chagrijnige ouwe vent', zegt Floris liefdevol. Arnold heeft zoals veel Beijumers een stukje gemeentegrond geadopteerd en onderhoudt het ook. Hij is aan het bellen, maar kapt het gesprek af als wij binnenkomen. We kijken om ons heen. Sijas ziet dat er niks veranderd is sinds de tijd dat hij hier als puber kwam.

'Je mag hier roken, hoor', zegt Arnold.

Het gezin ging destijds in Beijum wonen vanwege het groen en de speelruimte. Na al die jaren is zijn huis, dat bestaat uit twee samengevoegde woningen, flink in waarde gestegen. 'Maar ik blijf hier lekker zitten.'

We eten Chokotoffs uit een grote pot, net als Sijas hier vroeger deed. Aan de muur hangt een kopie van *De Man met de Rode Tulband* van Jan van Eyck. Arnold speelt een stukje op de vleugel die in de kamer staat. Hij is koordirigent, maar door de pandemie is hij tot de conclusie gekomen dat hij de laatste jaren tot zijn pensioen niet meer zo hard wil werken. 'Ik wil niet langer 's morgens opstaan met het beklemmende gevoel dat ik vanavond weer m'n kunstje moet doen. En me druk maken om hoe de bassen zich gedragen ten opzichte van elkaar en of er wel genoeg sopranen zijn. Nu kan ik gewoon een glas wijn drinken wanneer ik maar wil.' Als we weggaan roept Arnold ons na. Hij wappert met een geel doekje. 'Ken je deze nog? Dezelfde als vroeger. Ik ga jullie sporen uitwissen.'

We lopen verder de wijk door. Kriskras door de buurt, met Floris als gids. Sommige kleine paadjes en gangetjes loop je niet zomaar in, tenzij je het hier kent. We voelen ons een beetje indringers. Floris wijst de huizen van vriendjes van vroeger aan. 'Dit is een hele mooie buurt', zegt hij. 'Heel rustig, net een dorp.' Hij is hier al een jaar of twintig niet meer geweest en vindt het leuk om terug te zijn. De plek is veranderd. 'Iedereen speelde hier op dit pleintje. Maar er gebeurt nu niks meer, lijkt het. Tsjongejonge, wat een verschil.' Naast de portiekflatjes van de Atensheerd ligt winkelcentrum Beijum-West. Toen de wijk gebouwd was liet de realisatie van winkels een tijd op zich wachten. In 1980 kwam er een noodwinkelcentrum tussen de Framaheerd en de Sibrandaheerd, pas in 1982 ging het winkelcentrum in Beijum-West open. Vroeger zaten hier een fietsenmaker, een bloemist en een snoepwinkel. 'Wat een ruimte hier', zegt Floris verwonderd, alsof hij er voor het eerst loopt. 'Dat vergeet ik de hele tijd. En wat een groen. Uniek eigenlijk, ongelooflijk.' Hoewel we maar een paar honderd meter verwijderd zijn van zijn oude huis, kent hij dit deel van de buurt nauwelijks. 'Ik denk dat ik twee straten uit m'n hoofd ken. In mijn eigen straat had ik vriendjes, maar in de rest van de wijk niet echt.' Ondanks de warme herinneringen aan Beijum wil Floris er niet opnieuw wonen. 'Op dit moment voelt dat een beetje als terug. Er is meer moois te ontdekken. Als ik hier nu zou gaan wonen, blijf ik er waarschijnlijk ook. Dat geeft me een onrustig gevoel.'

— Wijk van gemengde gevoelens

We staan in de Isebrandtsheerd en kijken naar Wenda's oude basisschool, De Doefmat. Het is nu een antikraakpand. Een corporatie wil hier een hoog appartementencomplex bouwen, buurtbewoners zijn er niet blij mee. Wenda's moeder heeft zich ingeschreven voor een van de woningen. Wenda woonde tot haar eenentwintigste met haar moeder en twee zussen aan de Froukemaheerd. Haar moeder woont er nog altijd. Ze koos er als alleenstaande ouder destijds bewust voor om niet te gaan werken. 'Daar ben ik haar heel dankbaar voor', zegt Wenda. 'Als ik uit school kwam had ze direct door of ik een goede of slechte dag gehad had en konden we er meteen over praten. Op woensdagmiddag gingen we samen boodschappen doen. We droegen allebei een kant van de tas. Op de terugweg haalden we een broodje kroket of een reep chocola.'

We lopen een tunneltje door. Op een beklad elektriciteitskastje hangt al negen jaar een poster die een feestje in Huize Maas aankondigt. Er liggen wat vuurwerkresten. Wenda weet nog hoe ze hier ooit achterop een scooter zat en met haar knie tegen een paaltje klapte. 'We stonden hier ook stiekem sigaretjes te roken. Ik kocht vaak zo'n klein pakje van twee gulden vijftig. Met tien erin.' In de verte doemt de Wibenaheerd op, de laatst gebouwde heerd van de wijk. Wethouder Max van den Berg was op dat moment opgevolgd door Ypke Gietema, die niks in de bloemkoolstructuur zag en lange rechte woningblokken met meerdere lagen liet neerzetten. Wenda wijst naar de horizontaal gestreepte flatjes. 'Dat is altijd een beruchte plek geweest, wij mochten er niet echt komen.' Voelen Beijumers zelf eigenlijk onderscheid tussen Beijum-Oost en Beijum-West? Wenda begint te lachen, zij in elk geval niet. Ze weet niet eens bij welk deel haar straat hoorde. 'Ik woonde gewoon in de Froukemaheerd.' Wenda speelde veel langs de Zuidwending, de historische waterloop die dwars door de wijk gaat. Ze viste er ook. 'Als klein meisje zat ik met een bamboehengeltje aan het water. Wanneer ik beet had vroeg ik een voorbijganger of hij wilde helpen de vis eraf te halen. De spanning van het vangen vond ik leuk. De verrassing wat je aan je hengel hebt.' We lopen langs een klein woonwagenkampje, een van drie kampjes in de wijk. 'Dit heb ik vroeger tijdens het spelen in de bosjes een keer per ongeluk bijna in de fik gestoken', zegt Wenda lachend.

Wenda is ambulant begeleider en komt veel bij mensen thuis. Ook in Beijum heeft ze cliënten. Ze wijst naar een portiek. 'Hier heb ik ooit tijdens een stage een huis leeggehaald. Er woonden mensen die beschadigd waren en trauma's hadden. Ze hadden geen leuke jeugd gehad, daardoor hadden ze zich niet goed

kunnen ontwikkelen en was hun netwerk heel klein. Dan lopen ze vast.'

Beijum was voor Wenda zelf niet altijd een plek van ultieme vrijheid, eigenlijk gewoon niet helemaal haar wijk. Rond haar zeventiende wisselde ze 'geblondeerd haar en veel make-up' in voor een meer alternatief uiterlijk. Ze had moeite met het vinden van aansluiting bij andere jongeren, maar vond die connectie uiteindelijk wel bij haar vriendengroep in de Bottemaheerd.

We lopen de Wibenaheerd in. Het voelt en oogt hier anders dan in de rest van de wijk. Elk balkon heeft zijn eigen wereldje. Planten, een waslijn, bierkratjes. Je kunt er, net als op andere plekken in de wijk, een beetje aan aflezen wat voor mensen er wonen. Onder de flatjes door zien we in de verte de voetbalvelden van Kardinge. De Wibenaheerd vormt de zuidgrens van Beijum, een soort muur die het landschap en de wijk op een harde manier van elkaar scheiden. 'Goedkope woningen maken ze extra lelijk, lijkt het wel', vindt Wenda. 'Koud en kil.' Ze schudt haar hoofd. 'Ik wil niet meer terug naar Beijum.'

— Langs de randen van Beijum

De zon breekt door, het wordt minder koud. We hebben tot nu toe vooral dóór Beijum gelopen. Hoe zit het met de randen van de wijk? Beijum werd midden tussen de weilanden gebouwd, dat betekent dat de buitengrenzen bijzondere plekken moeten zijn. We besluiten ze te volgen. Een rondje om de wijk, te beginnen aan de westrand.

We zijn maar een paar meter van de snelweg verwijderd. Een geluidswal houdt het lawaai van voorbijrazende auto's grotendeels tegen, toch hoor je het gesuis. Achter een houtwal liggen moestuintjes. We klimmen op een heuvel en kijken uit op de snelweg. Op de heuvel staat een vuurton, er ligt een omgewaaide boom, wat kapotgescheurd zeil, een plastic stoel, platgetrapte blikjes en houten balkjes. Er staat een trampoline. Iemand heeft een kuil gegraven, ernaast staat een soort hut. Plekken als deze zie je overal in Beijum. Voor volwassenen nietszeggende stukjes grond, voor kinderen ultieme speelplekken. Je vindt er ruimte voor verbeelding en fantasie.

Een vrouw met een opvallend rode jas laat een klein zwart hondje uit. Ze heet Nicole, haar hondje heet Pablo en gaat vaker naar de kapper dan zijn baasje. Nicole verruilde zeven jaar geleden Rotterdam-Zuid voor Beijum en heeft geen spijt van die beslissing. 'Ik woon hier fijn', zegt ze. 'Ik voel me veilig. In Rotterdam is het leven druk en gehaast, je moet er van alles. En er is vooral veel steen. In Beijum is het groen, dat doet iets met je. Het geeft me rust, laat me tot mezelf komen en nadenken. En ik word creatief. Hier wonen maakt me heel gelukkig.' Voordat ze Pablo kreeg, had Nicole minder contact met mensen. En was ze 25 kilo zwaarder. 'Sinds ik met hem loop, passen mijn kleren beter. En ik maak veel vaker een praatje.' Dat mensen Pablo's naam beter kennen dan die van haar en hem steevast eerst groeten, maakt niet uit. Nicole kan iedereen die zich alleen voelt aanraden een hond te nemen. 'Die vriendschap is eigenlijk niet te beschrijven.'

We wandelen richting de zuidkant van de wijk. Door een rij bomen zien we in de verte de hoogste klimtoren van Europa, aan de andere kant liggen de voetbalvelden van Kardinge. We blijven even staan bij de grote natuurspeeltuin die een paar jaar geleden net ten zuiden van Beijum is aangelegd. Een vreemd fenomeen op deze plek, als je erover nadenkt. Want is Beijum niet gewoon één grote natuurspeeltuin? Het treft ons opeens hoe alles hier een functie heeft, hoe elk plekje ingekaderd en afgebakend is. Voetbalkooien, basketbalveldjes, hekjes, geasfalteerde paden, waarschuwingsbordjes. Het is typerend voor hoe we in Nederland met ruimte omgaan. Mensen van de groenvoorziening zijn bezig, op

veel plekken is al gesnoeid. In het zand staan pootafdrukken van honden. In de verte zien we het woonwagenkampje dat Wenda ooit bijna liet afbranden. De komende jaren moet dit groene gebied meer verbonden gaan worden met de wijk, wat er direct ook voor zorgt dat Beijum en Lewenborg meer met elkaar verbonden raken.

We lopen verder oostwaarts. Overal zien we wandelaars en hardlopers. Langs een sloot liggen rommelige achtertuintjes met scheve schuttingen. Het is een wat troosteloos gezicht. Vanuit de trein kijk je soms een paar seconden in zulke achtertuinen langs het spoor. Maar in Beijum tonen ze zich op sommige plekken open en bloot aan wie maar durft te kijken.

Na een kwartier komen we in het Beijumerbos, dat aansluit op de Groene Long en daarmee de wijk met het landschap verbindt. Het is een jaar of twintig oud, ongeveer 100 hectare groot en bijna net zo breed als de hele wijk. Voordat het bos hier aangelegd werd, kon je aan deze kant Beijum niet uit en moest je omrijden. We nemen een pad dat niet lijkt te zijn aangelegd, een soort uit de kluiten gewassen olifantenpaadje. De grond wordt steeds drassiger, onze schoenen soppen. Er is veel regen gevallen de afgelopen dagen. We zien houtwallen en natuurlijke omheiningen, in het zand sporen van trekkerbanden. Een vrouw met een roedel honden loopt voorbij. 'Ze zijn niet allemaal van mij hoor', roept ze.

Opeens zien we tussen de bomen een serieus bouwwerk staan. Hebben we een hut gevonden? Of woont hier iemand? In de verte blaffen de honden van de uitlaatservice. We twijfelen of we eropaf moeten gaan, maar besluiten toch te gaan kijken. Er hangen doeken om het bouwwerk heen, het is met zorg gedaan. Takken zijn met touw aan elkaar gebonden. Op de grond liggen tie-wraps, tape, afdekzeil en dekens. In de hut staat een klein barbecuetje, eromheen ligt wat verkoold hout. Misschien slaapt hier 's nachts wel iemand, we kunnen het ons best voorstellen. Maar als hier iemand woont, bewaakt diegene deze plek dan ook? In dat geval vraagt hij of zij zich waarschijnlijk terecht af wat wij hier doen. Hoe zou het zijn om hier in het bos te wonen? Waarschijnlijk heel fijn. We treffen niemand aan en besluiten door te lopen.

Tussen struiken en bomen staat een groepje kleine sparren, het lijkt erop dat mensen hun kerstbomen hier geplant hebben. Onze schoenen zijn zwaar van de klei. Het paadje dat we volgen loopt dood. Maar echt verdwalen is in Beijum onmogelijk, daar zijn we inmiddels wel achter.

Aan de noordkant van Beijum, langs het Spakenpad, komen we Daniëlle tegen. Ze woont al twintig jaar in de wijk. In die tijd is Beijum nauwelijks veranderd, vindt ze. Hoewel: toen ze er kwam wonen, had de wijk een slechte naam. 'Aan de Wibenaheerd zat een pand waar gedeald werd', weet ze nog.

Inmiddels is een mengeling van koop en huur ontstaan, waardoor het karakter van de wijk veranderd is. 'Maar dat imago blijft voor mijn gevoel oneindig hangen', zegt Daniëlle. 'Ach ja, het houdt de huizen hier tenminste relatief betaalbaar.' Beijumers kennen het imago van hun wijk, maar kunnen en hoeven er weinig mee. In een wijk mag het ook best een beetje schuren, denken we. Een plek hoeft niet perfect gepolijst te zijn. In zo'n omgeving vind je meer verhalen, die komen er samen. Er wonen is een avontuur op zich. Beijum is bedoeld als een woonwijk met een dorps karakter. Toch ervaart Daniëlle dat niet zo. 'Het is voor mij wel echt een stadswijk. In een dorp kent iedereen elkaar en vindt iedereen ergens wat van. In Beijum is sociale cohesie, maar je hebt ook de ruimte. Je kunt dingen doen met buurtgenoten, maar het hoeft niet.' We kijken naar het pirateneilandje, waar een groepje kleine kinderen speelt. Water is in Beijum overal aanwezig, het speelt een belangrijke rol. 'Je ziet dat de kinderen erdoor aangetrokken worden', zegt Daniëlle. 'Het geeft ze plezier. Ze doen tegenwoordig een heleboel virtueel. Dit is nog een stukje van hun leven dat echt is.' Ze kijkt om zich heen. 'Moet je luisteren, al die vogels. We hebben weleens een Vlaamse gaai of een specht in de tuin en er zitten hier uilen. Vanuit onze woonkamer zien we de reeën lopen in het weiland. Als mensen ons huis binnenkomen, verwachten ze meestal weinig. Maar eenmaal aan de achterkant zijn ze verbaasd over hoe mooi we wonen.'

— Ontsnapping uit de stad

Terwijl we door de Groene Long lopen, blijven we ons verbazen over het aantal speelveldjes en voetbalveldjes. De gemeente overlegt met bewoners om van al die kleine speelplekjes een kleiner aantal grotere, mooiere speeltuinen te maken. Plekken waar je als kind graag naartoe wilt en waar ouders elkaar kunnen ontmoeten. Zoals het ooit bedoeld was in Beijum, maar dan een tikje beter. Als we de Groene Long weer uit lopen, blijven we even staan. We kijken elkaar aan en moeten toegeven dat we toch weer de weg kwijt zijn. Willekeurig lopen we de Bentismaheerd in en komen uit bij de Emingaheerd. Hier liggen voortuinen aan de weg, de ene groen, de andere vol tegels. Voor nummer 11 staan Annika en Rouven, studenten uit Hamburg. Ze vragen of we binnen willen komen, we besluiten in de achtertuin te gaan zitten. 'Pas op hoor', waarschuwt Rouven, 'we hebben kippen.' Er staan een boel planten in de achtertuin, in houten kistjes op omgekeerde kratten Club-Mate. We vragen ons af of de kippen weleens wegrennen. 'Eentje probeerde dat', vertelt Rouven, 'maar ze kwam niet ver.' 'We vonden haar dood aan de andere kant van het hek', zegt Annika.

De Duitse studenten zochten een jaar geleden met hun Nederlandse vriend een woning en kwamen dit huis tegen: 'We moesten de afweging maken of het de moeite waard was zo ver te moeten fietsen', zegt Rouven. Tegelijkertijd wilden ze graag veel ruimte en een tuin. Ze hebben geen spijt van hun keuze voor Beijum. 'Voor mij is dit een ontsnapping uit de stad', zegt Rouven. 'Je loopt hier in tien minuten tussen de weilanden.' 'In de zomer zie je veel mooie bloemen in voortuinen', zegt Annika. 'Je hebt de sloten en de fietspaden die door de hele buurt gaan. Dat is mooi.' De studenten verbouwen in hun achtertuin hun eigen groenten. Afgelopen zomer oogstten ze twintig courgettes. Het plan is om ooit ergens helemaal zelfvoorzienend te worden. Als we ze vragen naar hun favoriete plek in de wijk, noemt Annika stadsboerderij de Wiershoeck. 'Daar is een enorme tuin met bloemen en groenten, echt heel tof.'

We zijn nieuwsgierig en besluiten zelf te gaan kijken. De Wiershoeck is samen met het naastgelegen Trefpunt een levensader voor de wijk. Als je het terrein op loopt is het net alsof de wereld verandert. Er staat een oude schuur in een grote tuin met mooie bomen. Ook hier lopen kippen. Op dit moment is het hier rustig, maar als de pandemie voorbij is bruist het ongetwijfeld weer. Elke wijk moet plekken hebben waar kinderen zich kunnen ontwikkelen, los van beeldschermen. En waar volwassenen de verbinding met de natuur terugvinden. De Wiershoeck is zo'n plek. Je kunt het hier zien groeien en ervan proeven.

— 'Dit is een goeie heerd'

Beijum bestaat uit woonerven van klinkers, baksteen, beton en hout, met allemaal hun eigen architectuur. Kleine wereldjes, eilandjes binnen de wijk. In dat wereldje spreek je mensen, erbuiten soms nauwelijks.

We lopen de Boelemaheerd in. Uit een voorbijrijdende auto tettert een Nederlandstalige meezinger. In een boom hangt een paar schoenen. Het geluid van mussen doet ons denken aan thuis. We zien twee vrouwen en een man bij een grote betonnen plantenbak staan. De vrouwen zijn Michelle en Linda, de man is coördinator groenparticipatie Laurens Stiekema van de gemeente.

'Van die lelijke bosschage hier word je niet vrolijk', zegt Linda. 'We willen het iets gezelliger.'

'Stokrozen, vlinderstruiken, een beetje kleur, wat bessen voor de vogels, walnoten, een wormenhotel', legt Michelle uit. 'We willen het zelf ook wel maken, dat maakt ons niks uit. Maar zoals het nu is vinden we het geen porem.' Ze wijst naar de betonnen plantenbak die ook als straatversmalling dient. 'Je mag hier maar 30 kilometer per uur, maar sommige mensen rijden veel te hard. Dus dan kun je net zo goed die bak wat vergroten.' De bewoners proberen alles uit hun heerd te halen. Drie jaar geleden kwam er een nieuwe speeltuin, een initiatief van de buurt.

'Op zich goede speeltoestellen hoor,' zegt Laurens, 'maar kinderen hebben het liefst zand, stenen en een stapel planken. Dan redden ze zich wel.'

Op de achtergrond klinkt het vertrouwde geratel van een elektrische snoeischaar. Een specht hamert op een boom. Het is de soundtrack van Beijum in februari. 'Het is heel tof dat we hier de ruimte krijgen om dingen te doen', zegt Michelle. Ze wijst: 'Als je die brandgang doorgaat, de straat over en nog een brandgang door, kom je in de Hylkemaheerd. Daar heeft Tanja samen met de gemeente de Torteltuït gemaakt.' In de buurtmoestuin leren kinderen over de natuur. 'Want daar schort het een beetje aan. We leren ze ook dat als je afval op straat gooit, iemand anders het moet opruimen.'

De hond van Michelle poept op het gras. Ze maakt geen aanstalten om het op te ruimen. 'Dat lossen we zometeen wel op', zegt Linda.

'Beijum is heel erg verdeeld', zegt Michelle. 'Er zijn mensen die een hele hoop voor de wijk willen doen, maar ook mensen die dat helemaal niet hebben. Maar dit is een goeie heerd, om het zo maar te zeggen. Hier is rust. En *nooit* geen gezeik en geouwehoer.'

Laurens vertelt de buurvrouwen wat de mogelijkheden zijn, maar legt ook uit dat de gemeente weinig geld voor beheer heeft. De bewoners zullen dus zelf voor het onderhoud moeten zorgen. 'We komen niet iedere week langs om te schoffelen.'

Linda knikt vol overtuiging. 'Tuurlijk. En dat is best te overzien. Wij willen graag dat het er een beetje vrolijk

uit blijft zien, dus daar doen we dan ook iets voor.' Veel mensen willen meer groen in hun straat, niet alleen in Beijum. Laurens' agenda zit vol. Hij weet uit ervaring dat elke bewoner anders tegen zijn omgeving aankijkt. Met een blik op een voortuin kan hij inschatten op welke manier iemand over groen denkt. Michelle kan daarover meepraten: 'Ik vind het leuk als ergens helmgras groeit. Maar mijn vriendin belt juist de gemeente om het weg te laten halen.' Ze moet naar haar werk en neemt afscheid. 'Als ik terugkom ruim ik de kak op', belooft ze.

Met Laurens lopen we naar de Torteltuït. Tanja doet veel voor de buurt, vertelt hij. De pluktuin was haar idee en haar ontwerp. Veel mensen hebben grote ideeën voor hun straat, maar beseffen niet wat erbij komt kijken, legt hij uit. 'Ze denken puur vanuit idealisme. Dat vind ik ook mooi hoor. Maar in zo'n geval schakel ik meteen een opbouwwerker in. Ik vind het superleuk om met al die mensen te praten, maar mijn werk is niet zo romantisch als het lijkt.'

We zien Tanja staan, ze valt op door haar roze geverfde haar. Ze heeft een melkpak met zelfgemaakt pannenkoekenbeslag in haar hand. Kinderen staan regelmatig bij haar aan de deur om te vragen wanneer ze weer bezig mogen in de tuin, vertelt ze. 'En als er dan een klusdag is, dan gaan we ook bezig. Dan maak ik pannenkoeken of een pan soep, dat eten we hier op. Dat is altijd een enorm succes, dan komt iedereen.' Ook als er geogost wordt, weten mensen de tuin te vinden.

Kinderen maakten onlangs veel stuk in de moestuin, vertelt Tanja, volgens haar puur omdat ze zich dood vervelen. Ze deelden filmpjes via TikTok om elkaar aan te sporen. Tanja ging met de kinderen in gesprek. 'Breek maar af, ze doen er toch niks mee!', klinkt het plotseling verderop in de straat. We kijken elkaar verbaasd aan.

Tanja haalt haar schouders op. 'Daar trekken we ons niks van aan, dat heb je ook in een wijk. Ik merk dat deze tuin juist voor verbinding zorgt, het is echt een ontmoetingsplek voor mensen uit de hele wijk. Dat is de kracht die openbare ruimte kan hebben.'

— Historische grond

Wie niet beter weet, zou denken dat Beijum altijd al bij de stad hoorde. Helemaal nu de wijk er via De Hunze letterlijk op aansluit. Terwijl we rondlopen proberen we ons voor te stellen hoe dit gebied eruitzag toen alles wat we nu zien er nog niet was. De oorspronkelijke structuren in het landschap helpen daarbij. Ze herinneren aan het oude, maar vormen ook de nieuwe wijk.

Douwe van der Bijl is lid van de Historische Werkgroep Beijum. Uit liefhebberij houdt hij zich bezig met de geschiedenis van dit gebied. Douwe rookt een sigaartje, draagt een Peaky Blinders-pet en rijdt op een oude Solex. Hij wil ons graag het oude Beijum laten zien door samen de historische Beijumerweg af te rijden. We zijn benieuwd en fietsen achter hem aan.

Op de sloten links en rechts ligt rood en groen kroos. Langs het water staat een achtergelaten stoel. Douwe kijkt om, hij is benieuwd of we hem bij kunnen houden. Even later trekt hij de gashendel helemaal open en neemt hij afstand. We moeten stevig doortrappen om hem in zicht te houden. Op de plek waar het Boterdiep uitmondt in het Van Starckenborghkanaal wacht Douwe op ons. Hier begint ook de Beijumerweg, van oudsher de route naar Zuidwolde. Waar in Lewenborg een pak zand over de Stadsweg gestort werd, werd in Beijum deze oude verbinding gerespecteerd en behouden. Douwe trapt zijn Solex weer aan, wij volgen. Via een fietstunneltje rijden we onder de snelweg door Beijum in. Vroeger werd Douwe vaak geconfronteerd met het imago van de wijk. '*Komst doe oet Beijum?*', zeiden mensen vol ongeloof tegen me. Wat is daar in godsnaam mis mee, dacht ik dan. Het is allemaal beeldvorming. Maar als mensen een band krijgen met de wijk, gaan ze ervoor opkomen. Dan zeggen ze: ik woon hier potverdomme m'n hele leven al, het is hier hartstikke mooi.'

Twee jongens zeulen lachend met een grote houten paal. Even verderop staat Douwe op ons te wachten, op de plek waar het fietspad buigt voor het groepje oude bomen. Hier stond een boerderijtje, vertelt hij, aan het eind van de Tweede Wereldoorlog viel er een bom op. Op Stolpersteine, kleine gedenksteentjes met een messing plaatje die je door de hele stad vindt, lezen we de namen van de bewoners: de broers Kornelis en Lucas Dijkstra. Oude knotwilgen markeren de plek waar ooit het pad naar de boerderij liep.

We gaan door op de Beijumerweg. Douwe kondigt aan dat hij bij de Atensheerd op ons wacht. We knikken, trekken onze jassen wat hoger dicht en komen weer in beweging. Woningen keren ons hun achterkanten toe. Schutting na schutting glijdt voorbij. Een groepje BMX'ers duidt erop dat we in de buurt van de crossbaan komen. We rijden bij de Grevingaheerd via twee tunneltjes onder de poortwoningen door. Bergingen en een portiek grenzen bij een van de

onderdoorgangen direct aan het drukke fietspad, een onhandige situatie. Op het woonerf is de verkeerssituatie onoverzichtelijk en soms zelfs gevaarlijk. We zien een vrouw op een scooter vier keer links en rechts kijken voor ze het fietspad oversteekt. Op de plek waar de Beijumerweg zich splitst, staan we stil. Hier bevond zich vroeger zo'n beetje het buurtschap Beijum, vertelt Douwe, 'een paar eenvoudige boerderijen en huisjes bij elkaar.' Een eindje verderop stond een simpel kerkje. Zo'n vijfhonderd jaar geleden werd het afgebroken. Aan hun kronkelige verloop zie je dat de wegen hier oud zijn. We gaan linksaf, richting Zuidwolde. Rechts staat een oud boerderijtje met opnieuw een Stolperstein, deze is voor verzetsstrijder Lucas ter Laan. Je voelt aan alles dat dit het oude Beijum is. De begroeiing is anders, de wegen zijn anders. 'Dit is historische grond', zegt Douwe. Hij heeft koude voeten. De wind snijdt dwars door onze kleren heen. Douwe vertelt hoe hij vroeger op Kardinges langs het voetbalveld stond om naar zijn kinderen te kijken, toen er nog geen bomen stonden. 'Dan stond je te vernikkelen in de wind, die kwam rechtstreeks uit Siberië. Hartstikke koud! Zo moet het hier vroeger altijd gevoeld hebben, er was hier niks. Het was guur en plat. Niet de meest geschikte plek om je te vestigen.' Toch woonden hier de eerste bewoners van Groningen, in het estuarium waar de Hunze en de Waddenzee samenkwamen. Een koude bult, stellen we ons zo voor.

We rijden nog een stukje verder de Beijumerweg af, naar de grens van de wijk. Links zien we een voetbalkooi en een basketbalveldje. Vroeger lagen hier rodekoolvelden, oude Groningers noemen het *boeskool*. 'Het stonk in het najaar altijd', weet onze gids. Als we vragen wat de geschiedenis voor Beijum betekent, haalt Douwe zijn schouders op. De meeste mensen maakt het weinig uit, denkt hij. Je wordt als bewoner geconfronteerd met de gevolgen van de geschiedenis, maar haast niemand realiseert zich dat. 'Wat is het nut van geschiedenis?', vraagt hij zich hardop af. 'Ik weet het niet.'

— Ouder worden met de wijk

We lopen over het Meedenpad, langs de voet van de Kardingebult. Het is drassig, het water in de sloten staat hoog. In de bosjes spelen kinderen. Op de achtergrond klinkt een kettingzaag. Het is een beetje mistig geworden, ons zicht is beperkt. Twee boomverzorgers van een bedrijf uit Zeerijp snoeien een grote es. Ze begonnen een paar maanden geleden in de wijk en zijn inmiddels bijna klaar. In totaal hebben ze 7000 bomen onder handen genomen. In Beijum staan veel essen en esdoorns, maar ook elzen en populieren. De knotwilgen in de wijk doet het bedrijf niet, die snoeit de gemeente zelf. Op hun telefoon hebben de boomverzorgers een kaart. 'Daar staat precies op wat we moeten doen', legt de boomverzorgers uit. Gemiddeld snoeien ze 69 bomen per dag. Maar dat verschilt nogal. 'Het ligt eraan hoe ze eruitzien. En als je hoogwerker stukgaat, sta je zo een hele dag stil.'

Aan een groot grasveld liggen de achtertuinen van de Holmsterheerd. In een ervan staat Everardus Niemeijer met Wilna, een vriendin die bij hem op bezoek is. Hij spreekt ons aan en een paar minuten later gaan we zijn woning binnen. Everardus maakt koffie. Hij was vroeger schoolmeester. Zo ziet hij er ook uit: vriendelijk, rechtvaardig. Hij woont hier al sinds 1981. Een jaar geleden overleed zijn vrouw Mattie.

Halverwege de jaren 70 werd reclame gemaakt voor de nieuwe wijk Beijum, die op dat moment nog gebouwd moest worden. 'Dat ging met ronkende bulletins', herinnert Everardus zich. Potentiële bewoners konden binnen het plan aan verschillende projecten meedoen, typisch voor de aanpak in die tijd. Everardus en Mattie mochten meedenken over hun woning. 'Het was net een snoepwinkel. Maar we praatten alleen over details, want de woning stond in grote lijnen vast.' Na een jaar of twee was het inspraaktraject afgerond en kon er gebouwd gaan worden. De verhuizing naar Beijum herinnert Everardus zich nog goed. Hij glimlacht. 'Toen we in ons huis trokken was de straat nog niet eens klaar. Ze moesten de verhuishagen een eindje verderop neerzetten.'

Beijum is een labyrint. In een maatschappij die op efficiëntie ingericht is, is dat een vervelende bijkomstigheid. De eerste postbodes waren kort na de bouw van de wijk al snel de kluts kwijt. Pakketbezorger ben je tegenwoordig waarschijnlijk ook liever in een andere wijk. Ook Everardus kent na veertig jaar eigenlijk maar een deel van Beijum. 'Ik weet eerlijk gezegd niet wat er in de heerden aan de andere kant van de wijk gebeurt. Dit is best een grote enclave. Soms vragen mensen me de weg en heb ik geen idee welke kant ik ze op moet sturen.'

Familieleden die op bezoek kwamen, verdwaalden. 'Ze arriveerden – zonder overdrijven – anderhalf uur te laat, met het zweet op hun voorhoofd.' Toch is de onoverzichtelijke structuur van de wijk juist ook een kwaliteit. Hij biedt geborgenheid en verrast. 'Wijken als Selwerd en De Hunze zijn voorspelbaar', zegt Everardus. 'Hier is het heus geen pelgrimstocht, maar je weet niet wat je tegenkomt. Dat vind ik leuk.' De opzet van de bloemkoolwijk, met een groot aantal buurtjes, zorgt ervoor dat je vanzelf binnen je eigen roosje blijft en daar je sociale contacten vindt. Dat geldt ook voor Everardus. Toen zijn vrouw overleed kon hij binnen de heerd op steun rekenen. Van een sociaal isolement is dan ook geen sprake. 'Mensen kennen elkaar hier. Het is dorps. Als je je ervoor openstelt is dit een hele sociale buurt.' Everardus voelt zich thuis in Beijum, zegt hij vol overtuiging. 'Ik blijf hier ook. Toen mijn vrouw de ziekte van Parkinson kreeg en met moeite de trap op kon, hebben we van een rommelhok een mooie doucheruimte gemaakt. Daardoor konden we hier blijven wonen. Dat is wat we wilden.'

Buiten zien we een man op blote voeten door het drassige gras lopen. Everardus heeft door de jaren heen het uitzicht zien veranderen. 'Toen wij hier kwamen was alles nog open, we keken uit op het kerkje van Noorddijk.' Hoe je huis gepositioneerd staat en georiënteerd is, bepaalt op veel plekken in Beijum hoe je je dag beleeft. En waar je huis staat, bepaalt met welk gevoel je thuiskomt. Dat geldt ook voor Everardus. Hij wijst naar de groene ruimte achter zijn huis. 'Mijn leven is daar. De Groene Long is de plek waar ik wil zijn. Toen mijn vrouw slechter werd zaten we soms met z'n tweeën naar buiten te kijken. Te mijmeren, te mediteren. Er gaat veel rust van deze omgeving uit.'

— Wonen in een hoefijzer

Er moet op een plek geleefd worden voordat je voelt dat het een ziel heeft. In Beijum is een hele generatie oud geworden, een andere is er opgegroeid. En op dit moment is de volgende generatie aan de beurt. 'Ik heb het idee dat we rondjes aan het lopen zijn', zegt Sijas. We lopen de Bentismaheerd binnen, die zo'n beetje middenin de wijk ligt. Hier zit sinds 1982 Centraal Wonen De Heerd, een gemeenschappelijke woongroep met zo'n vijftig huishoudens. Het uit twee gebouwen bestaande complex waarin ze wonen vormt een roosje binnen een roosje. Er gaat een voordeur open, we worden aangesproken door twee zeventigers, Greetje en Joop. We mogen bij ze binnenkomen.

Greetje, Joop en de andere bewoners noemen de twee delen van het complex hoefijzers: Hoefijzer 1 en Hoefijzer 2. Geen hofjes dus. 'Bij het woord hofje denk ik aan een bejaardenhofje', zegt Greetje. Elk hoefijzer is weer verdeeld in clusters en elk cluster heeft een gemeenschappelijke ruimte. Ze zien de mensen in het andere hoefijzer veel minder dan de mensen die hier wonen, vertelt Joop.

Via een advertentie ontdekte Greetje ruim veertig jaar geleden dat een groep mensen bezig was een plek te zoeken. 'Dat was nog een heel gedoe, alle verschillende wensen moesten in een gebouw vertaald worden.' Tijdens het opzetten van de woongroep vroeg Greetje zich af of ze er eigenlijk wel tussen zou passen. 'Die mensen wilden zo veel met elkaar. Ik wilde ook wel dingen voor mezelf. In het begin was het ook vrij streng: samen eten, twee keer per week koken, roosters – ik vond dat vaak helemaal niet leuk.' Het weerhield haar er niet van te blijven, en dat pakte goed uit. Joop voegde zich iets later ook bij de groep en weer een paar jaar later gingen ze samenwonen. Van buitenaf zou je denken dat je in een gemeenschappelijke woonvorm constant bij elkaar over de vloer komt, misschien wel elke verjaardag samen viert. 'Nee, nee hoor.' Joop schudt z'n hoofd. 'We komen niet constant bij elkaar.' 'Anders heb je elke dag wel een verjaardag!', roept Greetje uit. Sommige mensen hebben na een rondleiding of het zien van een filmpje een te rooskleurig beeld van de groep, denkt Greetje: 'Alsof we de hele tijd met elkaar aan het zingen en dansen zijn. Wij zijn net zoals andere mensen, sommigen kunnen heel goed met elkaar en anderen wat minder. En je hebt hier hele actieve mensen, maar ook mensen die helemaal niks doen. En alles ertussenin.' In de afgelopen decennia zag het stel zowel de groep als de manier van samenleven veranderen. En zelf veranderden ze ook. 'Vroeger hoorden we bij de dynamische middengroep,' zegt Greetje, 'nu zijn we een van de ouderen.' Toen ze hier net woonden, was het complex een paradijs voor kinderen.

'Die speelden overal, aten overal, sliepen overal', weet Greetje nog. 'Maar nu zie je dat niet alle grotere huizen meer bewoond worden door mensen met kinderen, sommige mensen wonen er zelfs alleen.' Voor kinderen is Beijum een ideale wijk, hebben wij inmiddels geconcludeerd. Joop en Greetje weten het uit eigen ervaring. 'Als het een beetje dichtgegroeid is kun je hier hutten bouwen, graven, met water bezig zijn, desnoods allerlei meubilair meeslepen', schetst Joop. 'Een ideale speelplek, zonder dat er direct een volwassene bij komt die zegt dat iets niet mag.' Zelf is hij bijna altijd in het groene gebied. In de andere heerden dan zijn eigen komt hij weinig, die trekken hem niet. 'Als ik mijn deur open hoor ik een specht in een boom, zie ik een roodborstje. Aan de overkant lopen schapen en koeien. Ik ben heel blij met hoe groen het hier is, dat is fantastisch.' 'We hebben het hier heerlijk', zegt Greetje.

— Terug naar de brug

Onze tijd zit erop. We hebben Beijum een beetje leren kennen en zijn positief verrast. In Nederland is deze bloemkoolwijk verre van uniek, maar in Groningen hebben we weinig plekken als deze. Hoewel we steeds beter onze weg vonden, zouden we er nog steeds verdwalen. Onze gidsen brachten ons op verrassende plekken, via paadjes en gangetjes die we zelf niet genomen zouden hebben. De kaalheid van de winter toonde ons de wijk in haar meest rauwe vorm. Waar weelderig groen dingen verbergt, konden we nu juist overal doorheen kijken. Aan de andere kant is het juist die groene beschutting die Beijum een fantastisch toevluchtsoord voor mens en dier maakt.

Meer dan op andere plekken vindt in Beijum het leven plaats op de grens van privéruimte en openbare ruimte. Het contrast tussen de gecontroleerde, georganiseerde ruimte in de wijk en de stukjes niemandsland is groot. De wijk is in haar geheel gepland en tot in de puntjes uitgedacht, maar heeft tegelijkertijd overal plekjes waar niemand het voor het zeggen heeft. Het moet te gek zijn om in Beijum op te groeien, in een als dorp verklede stadswijk waar je kunt kamperen, vissen, slootjespringen en vuurtje stoken. Aan de talloze olifantenpaadjes lazen we af hoe kinderen de wijk gebruiken. Hoe ze op hun eigen niveau hun weg zoeken naar de plekken waar het gebeurt. Het zijn precies deze plekken die Beijum moet koesteren.

Als je je als bewoner van A naar B beweegt, kun je zomaar missen hoe mooi je directe omgeving is. Zouden alle Beijumers weten wat voor paradijs ze

om de hoek hebben? We hopen dat jij het, net als wij, gaat ontdekken. Dat je eens door je eigen wijk gaat dwalen, misschien wel de weg kwijtraakt en je laat verrassen. Want dat hier altijd iets nieuws te ontdekken valt, weten we zeker.

Het is donker geworden. De avondklok nadert. Op straat is de drukte afgenomen. We fietsen nog één keer door de wijk, op weg naar de Gerrit Krolbrug. Een laatste blik op het groen, de bruggetjes, sloten, knotwilgen,

speelplekjes en boomhutten die Beijum zo'n bijzondere plek maken. Onze gedachten dwalen af naar mensen met wie we spraken. Beijum is een veelzijdige wijk. We kunnen ons voorstellen dat het fijn moet zijn om hier te wonen. Maar ook dat je op een gegeven moment besluit

dat je toe bent aan
een nieuwe omge-
ving. Dat zijn wij ook.
We gaan door naar
de Indische Buurt en
De Hoogte, met onze
audiorecorder, een
tas vol lege filmrolle-
tjes en een hoofd vol
nieuwe vragen.

— Ik blijf
hier —

Verhalen uit een
veranderende wijk

Beijum

— Ik blijf hier is een initiatief van Stichting Tussenland, uitgevoerd in opdracht van de gemeente Groningen in het kader van de wijkvernieuwing in Beijum, Selwerd, De Hoogte/Indische Buurt en De Wijert.

— Over de makers
Sijas de Groot (1984) en David Vroom (1987) reflecteren met dit project op de wijken waarin ze rondlopen en op de mensen die ze tegenkomen. Dat doen ze niet als neutrale toeschouwers, maar vanuit hun persoonlijke referentiekaders. Beiden hebben een scherp oog voor de nuances: juist de schijnbaar onbelangrijke voorvallen proberen ze niet onopgemerkt voorbij te laten gaan. Het resultaat is een portret van de wijk waarin bewoners zich herkennen, maar waarin de blik van buitenaf altijd doorschemert.

Interviews en onderzoek — Sijas de Groot
Fotografie — David Vroom
Tekst — Chris Zwart
Projectleider — Marieke Hollemans
Zakelijk leider Tussenland — Juul Huitema
Ontwerp en klankbord — Buro Reng

— Met speciale dank aan
Ruud, Bob, Damian, Ruby, Janet, Natasja, Luuk, Douwe, Marianna en Logan, Floris, Jeroen, Arnold, Wenda, Daniëlle, Annika, Rouven, Laurens, Michelle, Linda, Tanja, Everardus, Greetje, Joop, Nicole en alle andere Beijumers en ex-Beijumers die we spraken.

— Met dank aan
Cathelijne van der Heijden
Lottie Herfkens
Ronald Rooijakkers
Dien Wiersma
Marloes de Bie
Lisette Veenstra
Annelies Gosliga
Karin Noeken
Kitty Boon
Kerngroep Wijkvernieuwing Beijum
Historische Werkgroep Beijum

Bron — *Boeren, burgers, Beijumers* (2012), Jaap van Leeuwen (eindredactie)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op welke andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de makers. Alle beelden en verhalen zijn gepubliceerd met toestemming van de geportretteerden.

Volg ons op Instagram: @veranderendewijk

© 2021 Stichting Tussenland | Gemeente Groningen

